

A Szoptatást Támogató Nemzeti Bizottság állásfoglalása az egészséges, érett újszülöttek szoptatása előtti, rutinszerű mell lemosás és fertőtlenítés szükségességéről

A bimbóudvar alatt található Montgomery mirigyek, amelyek tejmirigyre és faggyúmirigyre jellemző struktúrákat is tartalmaznak, a várandósság időszakában megnőnek. Váladékuk védi a mellbimbót a szopás okozta mechanikai károsodástól, és a patogén mikroorganizmusok megtelepedésétől. ¹ Ezen felül a váladék illata kommunikációs eszköz is az anya és a csecsemő között, ami az újszülöttet segíti az emlő megtalálásában és megragadásában. ^{2 3 4} Egy vizsgálatban az anyák egyik mellét a szülés után lemosták, és azt találták, hogy az anyák mellkasára helyezett 30 újszülöttből 22-nél a spontán mellretapadás a nem lemosott mellen következett be. ³ Egy tanulmányban azt is kimutatták, hogy ha a Montgomery mirigyek száma nagyobb, akkor a csecsemő jobban gyarapodik az első 3 napban, gyorsabban tapad mellre és jobban szopik, valamint hamarabb lövell be az anya teje. ⁵

Közismert, hogy a mikrobiomnak meghatározó szerepe van az immunitás és az egészség alakulásában. Tekintettel arra, hogy a szoptatott és nem szoptatott gyermekek mikrobiomjának összetétele még felnőtt korban is különbözik egymástól, az egészséges bélflóra megalapozásának alapvető jelentősége van a csecsemő aktuális és későbbi egészsége szempontjából. Egy nemrég megjelent tanulmány megállapítása szerint a csecsemő béltraktusát az első hónap során benépesítő baktériumok közel 40%-a az anya tejéből és bimbóudvaráról származik (27,7% ill. 10.3%). ⁶

A szoptatás előtti mell lemosás és fertőtlenítés eltávolítja a Montgomery mirigyek váladékát, így az nem tudja kifejtteni a mellbimbó és bimbóudvar puhán tartására és a kórokozó baktériumok szaporodásának gátlására irányuló hatását. Ezen felül az újszülött elesik az emlő megtalálását elősegítő szagingerektől. ⁷

A szappan és a fertőtlenítőszeres kiszárítja a bőrt, ami berepedésekhez és azok felülfertőződéséhez vezethet ⁸. Az alkalmazott szerek erős szaga csökkentheti az újszülött szopás-készségét és gátolhatja az anya és csecsemője közötti kötődést.

Az anya bőrén lévő ártalmatlan baktériumok eltávolítása gátolja az egészséges mikrobiom kialakulását.

Mindezek miatt az egészséges, érett újszülött szoptatása előtti, rutinszerű mell lemosás és fertőtlenítés felesleges, káros gyakorlat, alkalmazása ellenjavallt.

Az emlő tisztántartására elegendő a naponta egyszeri, szokásos módon végzett zuhanyozás, amelynek során a mellbimbót és bimbóudvart lehetőleg ne érje szappan. ⁸

A fertőzések kockázatának csökkentésére javasoljuk az anyák és újszülöttek együttes elhelyezését a nap 24 órájában ⁹. Javasoljuk továbbá a WHO sikeres szoptatáshoz vezető lépéseinek követését ¹⁰; a megszületést követően legalább egy óra hosszát tartó bőrkontaktust az anya és újszülött között, a szülés utáni első órában megkezdett, igény szerinti szoptatást, továbbá a rutinszerűen adott kiegészítésnek (víz, cukros víz, tea, tápszer), valamint a cumi és cumisüveg használatának mellőzését. Ezen lépések, megalapozzák a sikeres szoptatást, mely számos egyéb jótékony hatása mellett jelentősen csökkenti az infekciós morbiditást. ¹¹

Eljárás, amikor a fejéssel nyert tejet az anya érett vagy koraszülött csecsemője számára vagy donor tej leadása céljából gyűjti

Ha egészséges, érett újszülött számára van szükség a tej fejésére és tárolására, a mellhigiéné szempontjából a napi egyszeri zuhanyozás és a fejés előtt a gondos, hatékony kézmosás elegendő.

Koraszülött, beteg csecsemők számára gyűjtött tej vagy donor tej leadása esetén a tejet felhasználó intézmény javaslata követendő. Megjegyezni kívánjuk, hogy a szakmai útmutatások nagyobb része ilyen esetekben sem javasolja a fejés előtt a mell lemosását, azonban a gondos kézmosás fontosságát hangsúlyozzák.^{12 13 14} Az alábbiakban ezzel kapcsolatban két javaslatot ismertetünk.

A Brit Dietetikus Társaság Gyermekgyógyászati Csoportja alapos kézmosást és a melltartó naponkénti cseréjét javasolja¹³. Az FDA (U.S. Food and Drug Administration) érvényben lévő javaslata¹⁴ a következő: a mellszívó használata előtt kézmosás szappannal, legalább 10-15 másodpercig, ezután a kéz leöblítése bőséges meleg vízzel. Kézmosás után a kéz szárazra törlése papírtörölközővel történjen. A mellét nem kell lemosni a fejés előtt, kivéve, ha krémet, kenőcsöt vagy egyéb terméket használnak; ezeket a fejés előtt el kell távolítani.

2018. január 21.

Az állásfoglalás megfogalmazásában közreműködött:

Dr. Ádám Borbála
Dr. Kun Judit Gabriella
Dr. Várady Erzsébet

Irodalomjegyzék

1. Geddes DT. Inside the lactating breast: the latest anatomy research. *J Midwifery Womens Health* 2007;52(6):556-563. doi:10.1016/j.jmwh.2007.05.004.
2. Porter RH, Winberg J. Unique salience of maternal breast odors for newborn infants. *Neurosci. Biobehav. Rev.* 1999;23(3):439-449. doi:10.1016/S0149-7634(98)00044-X.
3. Varendi H, Porter RH, Winberg J. Does the newborn baby find the nipple by smell? *Lancet* 1994;344(8928):989-990.
4. Doucet S, Soussignan R, Sagot P, Schaal B. The secretion of areolar (Montgomery's) glands from lactating women elicits selective, unconditional responses in neonates. *PLoS ONE* 2009;4(10):e7579. doi:10.1371/journal.pone.0007579.
5. Schaal B, Doucet S, Sagot P, Hertling E, Soussignan R. Human breast areolae as scent organs: morphological data and possible involvement in maternal-neonatal coadaptation. *Dev. Psychobiol.* 2006;48(2):100-110. doi:10.1002/dev.20122.
6. Pannaraj PS, Li F, Cerini C, et al. Association between breast milk bacterial communities and establishment and development of the infant gut microbiome. *JAMA Pediatr.* 2017;171(7):647-654. doi:10.1001/jamapediatrics.2017.0378.
7. Porter RH. The biological significance of skin-to-skin contact and maternal odours. *Acta Paediatr.* 2004;93(12):1560-1562. doi:10.1080/08035250410024835.

8. Lawrence RA, Lawrence RM. Practical Management of the Mother-Infant Nursing Couple. In: *Breastfeeding: A Guide for the Medical Profession*. 7th ed. USA: Mosby; 2011:241.
9. Ádám B, Kovács J, Körtvélyesi K. Anya és gyermeke együttes (rooming-in) ápolása kedvező az újszülöttszályon fellépő enterális járványok leküzdésében. *Orv Hetil* 1991;132(2):69-72.
10. *Baby-Friendly Hospital Initiative: Revised, Updated and Expanded for Integrated Care*. Geneva: World Health Organization; 2009.
11. Horta BL, Victora CG, World Health Organization. Short-term effects of breastfeeding: A systematic review on the benefits of breastfeeding on diarrhoea and pneumonia mortality. 2013. Available at: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/95585/1/9789241506120_eng.pdf?ua=1. Accessed January 21, 2018.
12. Mothers' Milk Bank at Austin. Collecting pumped milk for donation. *Mothers' Milk Bank at Austin*. Available at: <https://www.milkbank.org/get-involved/how-to-collecting-milk>. Accessed January 21, 2018.
13. Royle J, Weaver G, Paediatric Group of the British Dietetic Association. Guidelines for the preparation and handling of expressed and donor breast milk and special feeds for infants and children in neonatal and paediatric health care settings. 2016. Available at: https://www.bda.uk.com/regionsgroups/groups/paediatric/sfu_guidelines. Accessed January 21, 2018.
14. U.S Food & Drug Administration. Using a Breast Pump. *U.S Food & Drug Administration* 2018. Available at: <https://www.fda.gov/MedicalDevices/ProductsandMedicalProcedures/HomeHealthandConsumer/ConsumerProducts/BreastPumps/ucm061944.htm>. Accessed January 21, 2018.